СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 29. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 5 лютого 1932. | VOL. XL. | No. 29. | Jersey City, N. J., Friday, February 5, 1932. | THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКЛИКУЄТЬСЯ ДО ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУВАНЬ НАСЕЛЕННЯ

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер звернувся до населення краю з зазивом виявити такий патріотизм, який був у часі світової війни і перестати ховати гроші, а пустити їх в обіг.

Президент твердить, що населення переховує яких $1,300,000,000, а кождий захований доляр означає зменшений кредит від 5 до 10 долярів. Знову без дешевого й легкого кредиту, каже президент, годі вести успішну війну з депресією. І тому тепер треба кождому визискати „патріотичну нагоду" і вписатися в ряди тих, що виповіли війну депресії.

В тій справі скликує президент до Білого Дому конференцію з ріжних впливових людей, щоби створити краєву організацію, яка повела би по цілім краю кампанію за пущення в рух похованих населенням грошей.

МЕЛОН ЗАІМЕНОВАНИЙ ПОСЛОМ ДО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент подав до публичного відома, що заіменував секретаря скарбу, Андру Мелона, американським амбасадором до Великої Британії. Мелон приняв номінацію. Займе він місце амбасадора ґенерала Чарлза Доса.

Секретарем скарбу стане дотеперішний заступник секретаря скарбу, Оґден Л. Милс.

Мелон стояв на чолі скарбового департаменту майже 11 літ. Має тепер 77 літ, але кажуть, що є здоровий і добре визнається на европейських справах, тому є відповідний на становище амбасадора.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ҐАРАНТУЮТЬ ШАНҐГАЄВИ ПОМІЧ.

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки візвав адмірала Монґомері М. Тейлора, команданта азийської фльоти Злучених Держав, щоби він повідомив невтральні військові влади в міжнароднім осідку в Шанґгаю, що вони вразі потреби можуть числити на 100% поміч з боку Америки.

ОБЖАЛУВАЛИ ДВОХ ВИСОКИХ МІСЬКИХ УРЯДОВЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Перед лавою присяжних суддів відповідатимуть за злодійство й спроневірення процентів від переданих їм сторонами грошей два дистриктові лідери Тамані Гол, котрі були заразом шерифами. Це є шерифи Томес Фарлі і його попередник, Чарлз Колкин.

ЗЕМЛЕТРУС У САНТІЯҐО.

САНТІЯҐО. (Куба). — Місто Сантіяґо навістив землетрус, який наніс покищо шкоди на суму $4,000,000. З жертв у людях є 12 убитих, а коло 300 ранених. Одна пята частина міста цілком знищена, а решта будинків сильно ушкоджена.

Правительство призначило $1,000,000 на негайну допомогу для двох тисяч бездомних людей.

З РЕЦЕПТ НА ГОРІВКУ ДІЙСНО ХОРІ МАЛО КОРИСТАЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Артур Бівен, бувший президент „Америкен Медикал Асосіейшен", твердить, що 90% рецепт, виданих лікарями на горівку як лік, не є вжиті на приписану ціль, бо ту горівку пють як напиток, а не як лікарство. Він каже, що з 160,000 лікарів у Злучених Державах, найменше 80,000 не заробляють річно більше як $2,500, а то й далеко менше. Лікар може видати річно 400 рецепт на горівку, побираючи за кожду по $3. Це є, каже д-р Бівен, завелика покуса для лікаря, що так мало заробляє, щоби відкинути додатковий річний дохід, який виносить $1,200.

10,000 УЧИТЕЛІВ БЕЗ ЗАНЯТТЯ В ОДНІМ ТІЛЬКИ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку є коло 10,000 учительських сил з усіми можливими кваліфікаціями, котрі є без роботи. Дехто з них, як кажуть, ходить дуже гарно вбраний, але не має навіть нікля в кишені.

ДАЛІ НА СТРАЙКУ.

БЛЕЙДЕНБОРО (Норт Каролайна). — Робітники бавовняних фабрик у Блейденборо страйкують далі, бо не годяться на 10 % знижку платні, з якої й так не можна вже було вижити. Можливо, що прийде до згоди з власниками фабрик, які годяться зменшити рент у компанійних домах і ціни на товари в компанійних склепах.

СЕНАТОР ДЕЙВИС ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Дейвис з Пенсилвенії, бувший секретар праці, заявив, що він задумує знову кандидувати, а тому хоче зясувати своє становище щодо ріжних питань, а між іншими і в справі прогибіції. Дейвис каже, що він також був за форсування прогибіції, але звіт Викершема переконав його, що таке форсування до нічого доброго не доведе, тому є за те, щоби ту справу віддати стейтам. Особливо він є за знесення прогибіції й за дозвіл на легке вино й ліпше пиво.

ЖІНКИ ЗА ВЕЛИКУ І СИЛЬНУ АРМІЮ.

Миссис Лоуел Флечер Гобарт, президентка жіночої організації „Дотерс оф ди АмерикенРіволюшен", протестувала у Вашингтоні разом з 400 делеґатками 42 ріжних жіночих організацій проти цього, щоби конгрес допустив до зменшення американської армії й фльоти. Головно хотіли жінки дістати в свої руки конґресмена Колинса, котрий домагався зчеркнення з військової листи 2,000 офіцирів і 8,000 жовнірів. Але не могли його ніде застати.

ПОЛЬСЬКИЙ КНЯЗЬ ЗНОВ У ТЮРМІ.

Польський князь Збіґнев Ґінтовт-Дзевалтовський, який уже сидів у тюрмі за ошуканство й за кавцією був випущений на волю, знову допустився ошуканчого проступку — на 10,000 золотих, і знову пішов до холодної.

ЗА НЕДОЗВОЛЕНИЙ ПОХІД 10 ДОЛЯРІВ КАРИ.

Може яких 50 хлопців уладили собі головною вулицею у Вінніпеґу 23 грудня похід в напрямі до своєї комуністичної централі. Після зізнання поліції, яка перевела арештовання, виходить, що І. В. Федірчук ішов з боку походу і заохочував вимахуванням руками і криком до наслідування. Хлопчиська робили так, як велів їх провідник, і співали комуністичні пісні. За це покарано Федірчука заплатити 10 долярів. Синки комуністів не мали дозволу на похід.

ЛІСНІ ЗЛОДІЇ ВБИЛИ ЦІЛУ РОДИНУ.

В селі Свиневі, берестейського повіту, лісні злодії Степан і його брат Олександер Кравчуки вбили сокирами цілу родину Каролюків, Павла Каролюка, його жінку й двоє нелітних дітей, а відтак підпалили хату. Вбили їх з пімсти за це, що Каролюк сказав гаєвим, що вони є злодії і по ночах крадуть дерево. Вбийники станугь перед наглим судом.

ЗАВАЛИВСЯ БАЛЬКОН З ЛЮДЬМИ.

В Холмі в одному кіні в часі вистави завалився балькон з людьми. Ранених було 10 осіб, з того 4 особи тяжко.

ПОЗИЧКИ ПОЛЬЩІ В 1931 Р.

Польща, ратуючись перед наступом кризи та обороняючи свої господарські позиції — зокрема становище золотого, позичила в 1931 р. за кордоном: сірникова позичка — 32,400,000 долярів; 1 рата 1-міліярдової залізничої позички — 400 міліонів франків; зачет на телефонічну позичку — 550,000 фунт. стерл.; на будову мостів — 300,000 фунт. стерл.; на будову шляхів 130 міліонів золотих; під застав збіжа — 150 міліонів франків та безліч інших позичок, які поробили поодинокі підприємства.

ХМАРИ СХОПИЛИ ЧОЛОВІКА.

З Буенос Айрес (Арґентина) повідомляють, що в місті Росаріо, в провінції Санта Фе, під час спеки й гарної погоди зібрались у формі стіжка хмари над містом. Повітряна труба схопила прохожого чоловіка та кинула ним об стіну. Він зломив собі руку й потовкся ввесь. Другим прохожим кинуло об телефонічний стовп; він тяжко поранився.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ОБЕЗЗБРОЄННЯ РОЗПОЧАЛА ПРАЦЮ.

Під головством бувшого анґлійського міністра справ закордонних, Артура Гендерсона, розпочала в Женеві свою працю міжнародня конференція в справі обеззброєння. В ній беруть участь 60 ріжних держав, що прислали 232 делеґатів. Відкриття конференції відбулося по діловому й без особливої помпи. Тревало воно лише 2 години. А. Гендерсон виголосив добре продуману й цікаво оброблену промову-заклик до держав, щоб спільно працювати над обеззброєнням, бо розміри теперішнього узброєння лягають великим тягаром на все людство.

ЯК ПЕРЕВОДИЛИ КОНСКРИПЦІЮ В НОВОСІЛЦІ. (БОРЩІВЩИНА).

Комісарі без запитування записували на власну руку „єнзик ойчисти — рускі". Бували випадки, що вони приходили вже з виповненими аркушами. Комісарі виповнювали тільки польські друки. Коли господар Олександер Сеньків заявив, що є двомовні друки і на них треба переводити перепис, виповнюючи їх українською мовою, переписний комісар і його заступник відповіли, що вони такі двомовні аркуші мають, але українською мовою не можуть їх виповнювати, бо це мова „хахлацька". А після того переписний комісар (Жид) заявив, що української мови нема; є лише мова „руська", а українська мова — жарґон.

Комісар зробив на Сенькова донос до поліції, будьтоби Сеньків перешкоджував йому в урядуванні, бо заглядав до аркуша, а це, що там написане, то урядова тайна. Він не дав Сенькову виповнити аркуша, виповнив його по польськи, а тоді Сеньків відмовив підпису.

ГРИВА Й ХВІСТ ДОРОЖЧІ ВІД ЦІЛОГО КОНЯ.

Обезцінення рільничих продуктів і домашньої худоби в Польщі доходить до смішности. Ось один з характеристичних прикладів, який подає польський часопис „Зельони Штандар": Вивів селянин на торг до Калушина коня на продаж. Тому, що за коня давали всього вісім золотих, хотів господар вести його домів. Та гарне волосіння на кінській гриві й хвості подобалося якомусь торговцеви волосінням і він згодився дати селянинови 12 золотих. Власник коня обстриг коневи гриву й хвіст і продав волосіння. Коневи причіпив до шиї пашпорт й пустив його на чотири вітри, бо не оплачується тепер годувати коня.

ЛИШІ ІНФОРМАЦІЇ.

В „Календаржу Господарскім Кулек Рольнічих" на 1932 рік (його зредаґував Януш Левандовський) в огляді внутрішньої польської політики за 1931 р. читаємо м. ін. і про пацифікацію Східньої Галичини. М. ін. читаємо там: „Польський уряд був змушений вжити гострішних засобів, що саме викликало протест певної частини української меншини, яка цю справу порушила і в соймі і в Женеві. Але Союз Націй після докладного прослідження справи признав, що виясненя польського уряду є вистарчаючі".

УВІЛЬНЕННЯ Д-РА БОГДАНА МАКАРУШКИ.

В окружнім суді у Львові відбувалася 29 грудня цікава розправа проти д-ра Богдана Макарушки.

Минулого року молодий лікар д-р Б. Макарушка поїхав був з Канадійцем д-ром Деем до Гаїв під Львовом та накладав людям лікарські перевязки. Львівське старосто покарало д-ра Макарушку в адміністраційній дорозі 14-дневним арештом за „демонстраційне ділання проти заряджень влади".

Підсудний зробив відклик до суду. Відбулося кілька розправ, а остання 29 грудня. Після промови адв. д-ра Старосольського суд видав увільняючий присуд.

СУД УНЕВАЖНИВ 185 ПОДРУЖ.

Місцевий суд в Моравській Остраві уневажнив 185 подруж. Всі ті особи повінчав священик чехословацького костела в Коньшишках, біля Моравської Острави. Цей священик, як виявилося, не мав законно потрібних кваліфікацій, щоби виконувати свій уряд. Згадані особи, до яких відноситься цей присуд, а передовсім вдови, що дістають емеритуру та ренти по своїх мужах, з тривогою очікують правних наслідків уневажненого подружа.

ОТ ВАМ СВОБОДА!

Совітський комісаріят освіти заборонив совітським артистам виїжджати за кордон. Свою заборону мотивує тим, що артисти не слухали вказівок уряду. Але правдива причина мабуть та, що мало котрий артист вертався з заграничної поїздки назад до „краю".

ЗІГНИЛА БАРАБОЛЯ НА ДОПОМОГУ БЕЗРОБІТНИМ.

Громада безробітних вже від двох місяців облягає магістратський будинок в Тернополі, домагаючися допомоги. Нарешті дочекались. Почали їм видавати бараболю, але тієї бараболі ніхто не хоче брати, бо... зігнила. Маґістрат загрозив, що хто не візьме бараболі, нічого більше не дістане. Тому люди беруть бараболю, але богато з них відразу вивозить її за місто та висипають. Всеж таки... допомогу дають.

МОЛОТКОМ У ГОЛОВУ.

У Потуриці (пов. Сокаль) Василь Олеса молотком намагався вбити свою жінку Стефанію та пасерба Гарасима. Жінці ще й підрізав бритвою горло. Думав, що вони вже неживі, тому пішов на поліційний постерунок і сказав, що сидів у коршмі та відтам чув якісь крики зі своєї хати. Це вбив хтось його жінку та пасерба. Тимчасом доволікся до поліції пасерб і зізнав усю правду. Олесу арештували. Жінку відвезли до шпиталю.

БАТЬКО УКРАЇНЕЦЬ, ЖІНКА „РУССКА", А ДІТИ ПОЛЯКИ.

Село Сельці, на Холмщині, велике, бо числить 500 душ українського населення, не рахуючи кількох польських родин. А всетаки в часі перепису три четверті населення записано, що вони балакають всякими мовами, а не по українськи. Тільки одна четвета свідоміших і завзятих виробила собі українську мову на переписних аркушах. Були випадки, що комісар записував батька Українцем, жінку „русскою", а дітей Поляками.

МОСКВА МАСОВО АРЕШТУЄ УКРАЇНЦІВ

ВСІХ АКТИВНИХ УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ ВИСИЛАЮТЬ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ. КАРАЮТЬ НАВІТЬ ТИХ, ЩО ВІРНО СЛУЖИЛИ МОСКОВСЬКИМ ЧЕКІСТАМ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Українська краєва преса подає на підставі одержаних відомостей з радянської України, що за останніх пять місяців на Україні арештовано та вислано або увязнено біля 60 тисяч Українців. Для виловлювання активних Українців большевики переводили ріжні реєстрації та „перереєстрації" активних працьовників, навіть тих, що вірно служили большевикам у московських урядових органах на Україні.

Коли виявлялося, що реєстрований колись був членом Центральної Ради, або належав до української армії, чи взагалі брав яку чинну участь у боротьбі з московськими большевиками, чи був діяльний в українському політичному, просвітному, кооперативному, видавничому й т. п. русі, то такого влада називала „Петлюровцем" і арештувала. Арештованих масово висилають за межі України, або вязнять на Україні. Большевицьким репресіям підпали також без виїмку всі ті, що колись були амнестовані радянським урядом і тепер щиро працювали в радянських органах на Україні.

Арештовано й увязнено та вислано за межі України навіть членів тих українських лівих ґруп, що завжди виступали проти українських національних ґруп, як наприклад, членів ґрупи лівих соціялістів-революціонерів: М. Шрага, М. Чечеля, Штефана, П. Христюка та інших, навіть тих, що від самого початку революції стояли за угоду з большевиками, зберігаючи лише своє національне обличча, як брати Мазуренки. Всіх їх тепер арештовано й вислано за межі України.

Українців арештують, не зважаючи на те, яке відповідальне становище вони займають тепер в урядових московських органах на Україні, чи в самій комуністичній партії. Серед арештованих є богато тих, що в часі процесу „Союза Визволення України" на чолі з Єфремовом підписували протести проти „контрреволюційної діяльности Союза" та домагалися засудження „винуватих" у спробі відірвати Україну від Москви.

ЯПОНІЯ ВІДКИНУЛА ПРОПОЗИЦІЇ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ.

ТОКІО (Японія). — Міністер справ закордонних після наради зі старішим у Японії політичним дорадником, князем Сайонджі, відповів на пропозицію Америки й Анґлії, піддержану Францією та Італією, що Японія не може тепер згодитися на установлення невтральної смуги в Шанґгаю та на випровадження звідти своїх військ. Японія не може лишити там своїх підданих на опіку чужинецьких держав і не вірить, що Китай не переступить невтральної смуги, колиб вона була встановлена.

Притім міністер Йошізава заявив, що в ніякому разі не можна злучувати манджурської та шанґгайської справи. В той час, як справа Манджурії є справою життя чи смерти для цілої Японії, Японія в Шанґгаю не шукає нічого крім охорони життя своїх громадян та охорони торговельно-економічних інтересів.

ЗНОВУ БОМБАРДУЮТЬ ШАНҐГАЙ.

ШАНҐГАЙ (Китай).—Японська фльота та морська піхота почали знову завзяте бомбардування китайської частини міста, а особливо фортів у гирлі ріки Вусонґ. Японські війська разом з тим почали наступ проти китайської армії, що купчиться довкола Шанґгаю.

До Шанґгаю вже прибув американський кружляк „Гюстон" з командуючим американською азійською фльотою адміралом Тейлором. З кружляком прибули також торпедовці, що належать до азійської фльоти. При проході мимо японських торпедовців американські кораблі обмінялися привітом, стріляючи з гармат. На „Гюстоні" орхестра грала японський національний гимн. Полк американської піхоти також прибуває вже до міста.

Американська фльота й військо мають завданям охороняти життя американських громадян у Шанґгаю та в інших містах Китаю, де вони будуть загрожені. Можливо, що доведеться вивезти з Китаю всіх американських громадян.

ГОТОВІ СТРІЛЯТИ ВОРОХОБНИКІВ.

БОМБЕЙ (Індія). — Влада зробила останнє попередження індійським ворохобникам, що коли вони не спинять своєї акції, то поліція буде стріляти в натовпи, чого вона досі не робила, вживаючи більше лагідних способів припинення розрухів.

МРІЮТЬ ПРО ПЛЯНИ.

МОСКВА (СССР). — Радянський премієр-міністер Молотов оголосив на всеросійському партійному конґресі пляни нової пятилітки. Відповідно до цих плянів Росія має витратити до 1938 року на розбудову своєї індустрії 150 міліярдів рублів, або 75 міліярдів долярів. Для переведення цих плянів у життя большевики потребуватимуть чужинецьких грошей та фахівців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ „УГОДОВІ ТЕНДЕНЦІЇ"

Розглядаючи витинки з ріжних польсько-американських ґазет, які нам надсилають наші читачі з ріжних міст, приходиться ствердити, що польська преса в Америці радіє зприводу того, що тільки одні американські Українці є проти згоди з Польщею, бо в самім краю зростають у силу з кождим днем „угодові тенденції".

Угода набирає тепер для польської преси тимбільшої ваги тому, що ведуть її клерикальні круги. Нюйорський „Нови Свят" навіть цитує вже „Мету", орґан митрополита Шептицького, в якім пишеться, що треба раз відступити від максимальної програми, все, або нічого, й піти шляхом політичного реалізму.

Інші польські ґазети присвятили головну ваґу тій акції, яку веде еп. Хомишин, передаючи інтервю, яке мав цей епископ на український Святий Вечір з редактором львівського часопису „Ґазета Поранна". В тім інтервю еп. Хомишин признав, що кинене ним „зерно" не скільчилося, себто не викликало серед Поляків того враження, якого він надіявся. А коли мова про українське громадянство, говорив еп. Хомишин, то воно поставилося неґативно до угодової акції і „накинулося" на епископа. Та без огляду на те, заявив еп. Хомишин, він далі стоїть на тімсамім становищу, на якім станув у своїм пастирськім листі, в котрім взивав до льояльности супроти Польщі та до змагання Українців збудувати ще сильнішу Польщу, осуджуючи притім якнайгостріше революційний рух, звернений проти Польщі. Епископ заявив польському редакторови, що він не зійде ніколи з того повзятого раз шляху, і прямуватиме далі до своєї цілі, себто до польсько-української угоди.

Разом з тим польська преса заповіла, що місце львівського воєводи має заняти український діяч, Децикевич, та що дня 12 лютого має наступити в польськім соймі важна енунціяція польського уряду в справі дальшої політики супроти Українців.

Як бачимо, то Поляки розвели саме перед засіданням Ліґи Націй добру пропаґанду, щоби доказати, що український нарід відсепарувався від „саботажників", а схилився до мирного співжиття з Польщею, та що Польща пішла назустріч всім українським домаганням. А заяви, пастирські листи, ріжні інтервю та угодові енунціяції наших клерикальних кол пішли тій польській пропаґанді на руку, і то вчасі, коли Ліґа Націй мала рішати справу „пацифікації".

З ВІДЧИТУ БУВШОГО БРИТІЙСЬКОГО ПОСЛА РЕНІ СМИТА.

Відчит бувшого британського посла Рені Смита стягнув уже два рази повну салю слухачів, які вислухали лектора з запертим віддихом. Щоби мати повне враження його відчиту, треба на ньому бути, бо велика частина враження всякої промови пропадає, коли її покласти на папір. Всетаки в промові Смита було стільки цінного та цікавого, що подання деяких думок буде лише заохотою для інших, щоби постаратися почути його на власні уха.

Чи це стид бути „меншістю"?

Почав Рені Смит з того, що зближає Українців до Партії Праці Британії. Перша основа симпатій то це, що міжнародні умови вважають їх за меншість. Подібною меншістю є в Анґлії Партія Праці. Нема потреби того стидатися. На думку Рені Смита, меншість має навіть основи бути гордою на те, що вона є меншістю. В історії людства меншість звичайно веде боротьбу за свободу людей. Це вже такий старий порядок світа, що хто знає, чи не треба би зараз, як тільки теперішні меншости здобудуть те, чого вони бажають, творити новий рух меншости для боротьби за дальші етапи людської свободи.

Українські стремління близькі Партії Праці, бо Партія Праці вірить, що війна не розвязує як слід ніякого питання. Світова війна мала розбудувати демократичні устрої по світі та дати кождому поневоленому народови право жити своїм державним життям, а рівночасно підлягати якомусь міжнародньому тілу, котре порядкувалоб усіми тими самостійними державами як одною цілістю зі спільними інтересами. Та світова війна цих завдань не сповнила: демократія в світі не поширилася; богато народів не дістали національної свободи; не створено справного міждержавнього уряду, і нині богато держав далі гноблять горожан та підвладні собі національности. Маючи такий досвід з нездібности війни розвязувати питання міжнародньої політики, Партія Праці відкидає війну зовсім як спосіб розвязки питань та пробує розвязати їх мирною дорогою, без відкликування до військової сили.

Партія Праці знає, що мирові договори розвязали тільки частину небезпечних міжнародніх суперечок, що богато питань полишено нерозвязаними, а на місце декотрих розвязаних створено нові. Через те світ нині має богато підстав до нової війни. Кожда національна „меншість", це такий можливий початок нового збройного конфлікту. В інтересі людей, стремлінь та партій, які не вірять у збройні вирішування спорів, вирішувати ці спори мирною дорогою. Для цеї цілі треба покривдженим та їх симпатикам старатися подати до публичного відома всі факти покривдження, бо як довго світ не довідається про покривдження, так довго він певно нічого не зробить для їх усунення.

Недостачі машинерії Ліґи Націй.

Для полагоджування кривд меншостей створено після війни так звану Ліґу Націй. Та хоч існує Ліґа Націй, держави, старі й нові, робили далі кривди „меншостям", а Ліґа не могла на це богато помогти. Показується це найкраще на жалобах української „меншости" під Польщею на так звану „пацифікацію". Уже півтора року тягнеться процес за українські жалоби. Факти скандальної справи добре відомі світови, головно завдяки праці великого ліберального денника „Манчестер Ґардієн". Та коли справа прийшла під обради Ліґи Націй, Поляки сказали, що вони ведуть переговори з Українцями за угоду, і Ліґа рішила підождати на конець переговорів. За якийсь час „Манчестер Ґардієн" ствердив, що на ділі ніяких дійсних переговорів не було. Тимчасом Польща далі гнобила Українців. Коли тепер справа „пацифікації" приходить знову перед Ліґу, то належитого, повного й справедливого розгляду ждати справді тяжко. Справу заваляє тепер вага такої манджурської справи, з якою звязана можливість нової війни. Яке може бути рішення, коли референтом справи є Японець, а кождий Японець не може тепер студіювати „пацифікації", бо мусить день і ніч думати над успраедливленням японської політики в Китаю.

Це все показує, що машинерія Ліґи Націй не надається як слід для вирівнування несправедливостей поповнених на національних меншинах. Тому зріла публична опінія в Анґлії старається поправити машинерію Ліґи Націй у цей спосіб, щоби для справ національних меншин установити в Лізі нову, постійну комісію, яка постійно й без перерви розглядалаб жалоби меншин, як комісія мандатів розглядає жалоби населення мандатових територій.

РЕНІ СМИТ
бувший посол британського парляменту, котрий тепер обїжджає Америку з відчитами.

Можливости невдачі.

Поправити цю машинерію не буде так легко. Будуть цьому противитися ті, що користають з теперішньої нездібности Ліґи Націй, отже Польща. Тому треба буде вперед приготовити публичну опінію, розясняти людям потребу реформи, а це все є довга й тяжка справа. Та іншого способу на те нема, як тільки робота й робота.

В тій роботі можлива невдача, та невдачами нема що зражуватися. Партія Праці мала в попереднім парляменті 280 послів, а в теперішньому це число стопилося до пятьдесятьох. Значить, богато з праці партії зруйновано. Але партія не кидає роботи. Вона засукує рукави та думає підняти кожду розвалену цеглу, покласти її назад на своє місце та відбудувати назад розбитий мур.

Життя не знає постійного поступу вперед. Поступ часто здержується. Тим нема чого зражатися. Про ккождій невдачі треба тільки скріпляти зусилля.

Небезпеки дрібничковости.

Бесідник підчеркує ще одну небезпеку, яка грозить Українцям у їх боротьбі за здійснення своїх ідеалів, а про якої існування бесідник знає з практики власної партії. Всяка „меншина", себто добиваюча ся свободи ґрупа, терпить часто через свої внутрішні недостачі, головно через те, що звертається забогато уваги на дрібні справи, на другорядні чи треторядні ріжниці, на ріжниці між релігіями або угрупованнями, а затирається різкість головної мети.

Всі, що борються за свободу, мають усувати на задний плян такі другорядні справи, а все держати на першому пляні головну, основну справу, свободу, за яку вони борються.

Хто бореться за свободу, не має причини, зневірюватися в остаточний успіх своїх заходів. Боротьба за свободу це більша сила ніж війська, тюрми, насильства. Але борці за свободу повинні держати свій прапор чистим. Їм не вільно брудити його компромісами з тими, що борються проти свободи.

Боротьби за свободу нема чого цуратися. Тільки через боротьбу за свободу народи прочищуються з пристрастей несправедливости, пімсти, ненависти, та стають здібними бути свобідними народами. Тільки народ, що пережив справдішню боротьбу за свободу, стає здібний бути дійсно свобідним народом; народом, який і самий свобідний і іншим не зробить того, чого він не хоче, щоб іншї йому робили.

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

—o—

Кождий сотик, кождий даток
Нашій „Рідній Школі" в дар
Це майбутнього завдаток,
Це на ворога удар.

Рідна Школа — наша зброя,
Рідна Школа — це наш щит,
В Рідній Школі — міць героя,
Що неволю повалить.

—o—

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(10)

Жінка з коровою вже підійшла до чагарника на краю ліса. Тут корова ще не цілком була безпечна. Калинякова думала:

— Що з того, що я корову викупила? Ледви ці опришки відійдуть, прийдуть другі. Треба таки гнати далі.

В тій хвили жінка почула за собою тупіт коней. Стрівожена озирнулася і побіліла. Побачила трох з тої банди, що була в коршмі. Усміхнені, підїхали до неї і один спитав:

— Помогти вам гнати? Не трудіться, ми за вас зробимо се.

Один райтар підїхав до неї, другий перейняв її і, ставши поперек доріжки, не дав корові йти далі.

— Не займайте мене! — жінка сказала. — Ти вступися з дороги. То моя корова. Я вашому ротмістрови дорого заплатила за неї.

— Гарна корова, — сказав той, що стояв коло неї. — Товста корова. Шкода, що її заріжемо і зїмо!

— Ви моеї корови не рухайте! — жінка стала кричати в крайній розпуці. — Бігме, вирву серце з ваших грудей моїми руками!

Жовнір вїхав між корову і жінку. Шахнув шаблею і розтяв мотуз, котрого один кінець був засилений на рогах корови, другий в руках жінки. Корова, нагло увільнена, обернулася і пігнала в сторону коршми. Заки заскочена тим жінка встигла вхопити котрого коня за уздечку, вони оба почвалали за коровою. Взяли її між себе і пустилися здоганяти своїх товаришів, що тащили мід.

Заломивши руки, жінка стояла і дивилася за ними. Нараз почула тупіт за собою. Озирнулася і скрикнула радісно. Вона побачила, що від півночи гонить божевільно шаленим чвалом пять козаків. Жінка міркувала собі:

— Як би то були Тетерині козаки, то не потребували би так гнати. Колиж так женуть, то хіба хочуть спіймати райтарів. Як не всіх, то бодай одного. То мабуть наші козаки, вислані на те, щоби дістати „язика", себто полонити когось з ворожого війська, щоби від нього довідатися, як воно є у того противника. Як то справді лівобічні козаки, то я свою корову дістану назад... може й мід.

Ось чому жінка скрикнула так радісно. Жовніри чули її радісний крик, та вони на се не зважали. Вони гадали, що жінка в своїй розпуці вигадала таке, щоби їх наполохати і спонукати, щоби корову лишили.

—Дурна баба! Що раз впало в наші руки, того вже нам ніхто не видре.

Жовніри й не озиралися. Вони мали досить клопоту з коровою, котра, знаючи, що саме в сій порі все верталася до стайні, раз коло разу вихапувалася їм. Вони мусіли раз коло разу корову завертати, що їх дуже спинювало в поворотнім поході.

Жовніри, що тащили бочки з медом, на хвилю задержалися, бо коли від коршми відїхали на яких чотириста кроків, розвязався мотуз, яким була обмотана одна бочка. Щоби бочка не виховзлася, вони станули, щоби бочку ліпше привязати. Ротмістр набив люльку, та не мав кресала. Вернувся до коршми, щоби там люльку запалити. Коли бочка вже була знов привязана, один райтар глянув у сторону степу і побачив козака, що чвалом надїжджав. Він скрикнув і його товариші також глянули в ту сторону. Всі райтари прискочили до своїх коней і вхопили їх за уздечки. Ще не сідали, бо не знали, який буде приказ ротмістра.

Коли ротмістр, запаливши люльку, вийшов з коршми, також почув тупіт. Озирнувся і пізнав, що то вороги.

— Лише пять, — подумав. — Я маю вісім... Гм... коби знаття, що їх нема більше! Ті пять, то може лиш аванґарда більшої сили.

Козаки були що раз ближче. Щоби не впасти в їх руки, ротмістр скочив на коня і почвалав до своїх райтарів.

— Наші вороги! — крикнув до нього один райтар.

— Знаю! — відповів. — Наші сили поділені, бо ті з коровою ще далеко від нас. Гонім до міста!

Ротмістр потис коня і пустився чвалом вперед, полишаючи своїх райтарів на місци.

Ті три, що гнали корову, були в розпуці. Корова знов вихопилася їм. Вони кляли, кричали і тим корову ще більше полошили. Через ту корову мусів задержатися цілий похід. Як би ротмістр був ще коло них, то спитали би його, чи не ліпше лишити корову, щоби спасти бодай мід. По корову можна би прийти ще раз. Та питати не було кого, бо ротмістр вже був далеко-далеко перед ними. А козаки були щораз ближче і ближче.

— Чорт бери прокляту корову, чорт бери мід! — крикнув один райтар. — Життя дорожче.

Обернув коня і пустився до міста. За ним пігнали всі його товариші. Два райтари мали мабуть слабші коні і були з вючаками, отже троха лишалися позаду інших. Передовий козак, мабуть отаман гуртка, зміркував се і пустився за ними. Райтари гнали до ліса. Передові райтари вже щезли в лісі, два останні добігали до ліса. Козак підозрівав, що в лісі сидить більша сила ворога. Та він не залишив погоні, бо надіявся перейняти і вхопити бодай одного з тих двох. Вони почули за собою тупіт ворожого коня. Один озирнувся і раптом взяв у бік. Зискав стільки, що козак хвилю не знав, за котрим з обох далі гнати. В тій хвили піткнувся кінь того, що далі гнав просто. Райтар впав через голову коня на землю. Та заки козак прискочив до нього, він вже назад сидів на кони.

— Стій! — крикнув козак, — бо стріляю.

Райтар знав, що вже не втече. Козак дуже легко міг або застрілити його, або зарубати шаблею. Райтар сіпнув уздечку, та кінь не послухав. Разом з вючаком гнав, неначе би оба переганялися. Так буває дуже часто. І найлінивіший кінь жене навзаводи, коли гадає, що то перегони.

Козак вгадав, що райтар втратив панования над своїм конем. Не було іншої ради, як райтарового коня застрілити. Козак зрівнався з райтаром і в голову коня випалив з пістолі. Райтар вже сокотився, щоби не дістатися під коня. Коли кінь впав, він сидів на кони. Кінь козака ще зробив пару скоків і здержаний козаком вернувся до райтара.

— Здайся, небоже, — козак промовив — бо вже не втечеш. Твої товариші ганебно покинули тебе. Ми тобі не зробимо нічого злого. Дай сюди твого мушкета.

Райтар взяв мушкета, оберненого прикладом до козака і подав йому.

— Тепер сідай на вючака і гони перед мною назад до коршми!

— А кульбака й уздечка? — райтар спитав, показуючи на застріленого коня.

— Очевидно, що шкода лишати. Стягни і возьми з собою.

Надїхали ще три козаки. Пятий гнав до коршми корову і ті коні, що несли бочки з медом. Всі чотири пустилися разом з полоненим до коршми. По дорозі полонений відповідав на питання. Говорив правду, бо знав, що як спіймають на брехни, то його повісять. Його й совість не гризла, коли сказав ще більше як те, про що його питали. Не потребував боятися, що за довгий язик ротмістр скарає його, бо знав, що козаки до того ротмістра його вже не пустять. Совість не гризла його, що він зрадив своїх, бо він не був свій. Він служив за гроші, та тих грошей йому, ні його товаришам не виплачували. Гроші на жолд для райтарів ротмістр ховав для себе. Його райтари мусіли жити грабунком. Як би райтар був діставав свій жолд, то може так щиро не відповідав би на питання козака. Колиж совість позволяла ротмістрови не платити жолду, то совість жовніра позволяла йому не виконувати обовязків.

Козаки довідалися, що в Оршині є триста правобічних козаків з наказним полковником. Решта сотень з його полку розкинена по дальших місцевостях. Хоч тих козаків прислала сюди Польща, то вони чогось то не дуже прихильно говорять про ту Польщу. Кромі козаків є ще слаба рота польських райтарів під ротмістром Шидзінецьким. Головною задачею сього ротмістра є наглядати козаків, чи між ними не кується яка зрада проти Польщі. Як би ротмістр щось таке помітив, то повинен був зараз звістити про се отаманів найближчих польських військ. Як на козаків, так і на райтарів ротмістр не може покладатися. Ті райтари, котрі, грабуючи, не мали щастя попасти на цінніші річи, не дістаючи жолду, втратили охоту до дальшої служби в польському війську. Ті райтари, котрі мали щастя, вже не потребували служити. Вони воліли спокійно жити з того, що вже награбували.

Запитаний про населення Оршина, полонений відповів, що місто майже опустіло. Ті, що лишилися, просять Бога, щоби хто висвободив їх від тої окупації, або щоби всіх окупантів видушила холера.

Чи людей випускають з міста і чи чужих впускають? — спитав козак.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ ЗАКЛАДАЙМО РУК!

Читаючи в „Свободі" день за днем списи жертводавців у рубриці „Як ми помагаемо Рідному Краеви", приходить мимоволі на думку питання: невжеж це є наша еміґрація, що в часі такого великого безробіття складае такі значні жертви на рідний край? Жертви в листопаді і грудні, які вислано через Обеднання, вказують, що український робітник свідомий свого обовязку супроти рідного краю.

Між жертвами слід запримітити, що збірки на боєву акцію побільшаються. Хотяй більша часть цих жертв приходить від відділів ОДВУ, котрі саме мають на ціли нести поміч боєвій орґанізації в краю, то всетаки видно, що справою інтересується широкий загал нашої еміґрації. Минулися часи, коли думалося, що доля Рідного Краю вирішиться мирною дорогою. Громадянство зрозуміло, що з ворогом компромісу не може бути, що Ліґа Націй може бути тереном для пропаґанди, але волі нашому народови не дасть, бо освободитися зможемо допера зі зброєю в руках. Наші кооперативи в краю протиставляться економічному гнетови, Рідна Школа поборює польонізацію, а ми, спомагаючи боєву орґанізацію, готовимося розбивати збройну силу теж зброєю.

В Америці ми навчилися, що людина, котра хилиться перед напасником і відмовляється відповісти ударом за удар, тратить не лиш пошану, але і симпатію. З таким сентиментом відносяться Американці і до народів, котрі себе активно не обороняють. Тому національна честь наказує нам ставити активний опір проти насильства, а не покладатися на пасивний відпір і надіятися, що хтось нас розсудить і дасть нам волю. Тому то і наша еміґрація мусить звертати особлившу увагу на поміч боєвій орґанізації в краю.

Минулися Листопадові Свята, минулась і Різдвяна коляда та це не значить, що настав час супочинку в народній роботі. Бо чи потрібна нам аж „пацифікація", щоби нас запрягти до постійної праці над допомогою нашим гнобленим братам? „Пацифікація" продовжується, але „мирним", „леґальним" способом. Ми дальше чуємо про арешти, тортури і присуди смерти над безборонною нашою молодю. То як нам спочивати? Не втомились наші браття в краю, не можемо і ми закладати рук! Тому спішімся на віча проти свіжих засудів ляцьких опришків над Дацишиним і іншими! Не сміємо мовчати тут, на вільній землі, коли нашим братам замкнули уста!

В „Свободі", ч. 25, передруковано англійські резолюції з филаделфійського протестаційного віча. Подібні резолюції повинна вислати кожда громада на адреси держав, а головно до „Форен Офісу" у Лондоні. В справі технічних приготовань до віча і резолюцій можна удатись листовно на адресу: Executive Committee of ODWU, P. O. Box 13, Sta. D., New York, N. Y.

Г. Герман, Вилкс Бері, Па.

ШЕБОЙҐЕН, ВИС.

Маленьке спростування.

В часописі „Свобода", ч. 22, з 8. січня ц. р., читав я в дописі В. Галича з Супіріор, Висконсін, що в Шебойґен знаходиться 15 українських родин і не мають ніякої своєї орґанізації, а дві родини відсвіжують своє народнє й духове життя своїми відвидинами у Мілвокі.

Що нема своєї орґанізації, це правда, але її й не може бути, бо тут нема стільки родин, як добродій Галич пише. Я жию тут вже 10 літ і не можу знайти тих 15 родин. Знаходжу тільки 5 родин, і то одна родина жие в Колер, 4 милі від Шебойґен, а друга родина не признається до України, тільки до Росії.

Отже зістае нас усього три родини. Прошу, подумайте, добр. Галич, з ким тут робити яку роботу?

З нас дві родини належать до тов. ім. І. Франка, від. 103 У. Н. Союза. Є нас 4 члени старих, а 5 молодих дітей. Третя родина належить до іншої української орґанізації. З решти, то одні належать до словацької орґанізації, а за своє їм нема що й згадувати.

Микола Брендзей,
1341 Lenz Court,
Sheboygan, Wis.

ДБАЙМО ПРО АМЕРИКАНСЬКІ ПРИЗНАННЯ.

Кождий, хто займається народньою роботою, хотів би, щоби наша справа знайшла в Америці як найбільший розголос, щоби ми зеднували собі чимраз більше симпатиків для наших визвольних змагань, а далі, щоби мати в Америці як найбільше приятелів української штуки і культури.

От тому добре подавати до відома ширшого загалу, коли ми дістаємо американські признання, особливо, коли ті признання походять від визначних американських політичних, культурних чи професійних установ, чи навіть одиниць.

З тої причини подаю до оголошення те письмо, яке переслано на моє імя з нагоди виступу Клюбу Українських Танцюристів на зборах „Шикаґо Дентал Сосаєті", а яке звучить:

CHICAGO DENTAL SOCIETY,
185 North Wabash Avenue,
CHICAGO.

January 27, 1932.

Dr. H. G. Skehar,
1658 W. Chicago Ave.,
Chicago, Illinois.

Dear Dr. Skehar:

On behalf of the Chicago Dental Society, I want to express our genuine appreciation of the participation of your organization in our recent dental meeting.

It is my opinion that the program supplied by the Ukrainian Ballet on Monday evening was one of the very best contributions and an important factor in the success of our meeting. The excellent dances and vocal numbers were exceptionally good and well received by the audience. Will you kindly express to each memebr of your organization the sincere thanks of the officers and members of the Chicago Dental Society.

Again thanking you and with kindest regards, I am,

Yours very truly,
Charles R. Baker,
President.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Ювилейне Свято „Рідної Школи".

Наша українська громада старається завсіди бути між тими, які не тільки про свої вужчі інтереси дбають, але й беруть участь у всіх загальнонаціональних проявах. Щоби бути готовими на всякі, навіть ненадійні поклики, в нас істнує вже від часу повені в Рідним Краю „Допомоговий Комітет", зложений з М. Бардичевського, Г. Кічака, М. Чагарина і пані Кінаш. Цей комітет уже нераз доказував, як живо він відкликається на всякі народні поклики. Розуміється, що громада Вунсакет не могла бути нечулою на поклик старокраевого Тов-а „Рідна Школа". Щоби доказати ділом, як ми цінимо ті заслуги, що їх поклала „Рідна Школа" для національного й соціяльного визволення українського народу, наш „Допомоговий Комітет" подбав, що в неділю, 31. січня 1932 р., відбулося величаве ювилейне свято з нагоди 50-ліття діяльности „Рідної Школи".

Завдяки знаменитому хорові „Боян", який вишколив і яким проводив невтомний народний робітник, о. прот. Вол. Каськів, і завдяки товариству, українських танцюристів ім. В. Авраменка, свято мало не тільки чисто народний, але й дуже інтересний характер. Цю небувалу подію відкрив голова комітету, гром. М. Бардичевський, вказуючи короткими словами на ціль того свята. Хори й танцюристи справилися прямо зразково. Народні одяги мерехтіли веселкою в грі світячих промінів і збільшували чар рідної штуки. На святі виголосив реферат запрошений делеґат „Рідної Школи", гром. Лев Ясінчук. Були присутні гості з Менвил і Провиденс, хоч там уже відбувся ювилей „Рідної Школи".

Це свято принесло для „Рідної Школи" і визначну матеріяльну допомогу, бо по обчисленню найконечніших видатків — готівкою $190, на які склалися: Запомогове Т-во „Січ", відділ 206 У. Н. Союза, $100, Тов-о ім. І. Франка (давний член-добродій „Р. Ш."), відділ 241 У. Н. Союза, $15, Запомоговий Комітет $75.

Честь такій громаді, що не спить тоді, коли час сторожити; честь і таким громадянам, що в час катастрофи безробіття так визначно піддержують народні справи; а в першій мірі честь рухливому комітетови.

Гість.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українські страви на виставі.

Українці в Нюарку за ввесь час свого тут побуту виказували велику рухливість, ревність і щедрість у народніх справах. Останніми часами наші громадяни богато зробили в напрямі освідомлення американського загалу своєю культурою. До важніших їх заходів треба зачислити влаштовання української вистави в нюарськім музею, від 19—31 січня 1932, яка викликала велике зацікавлення в цілому місті; уряджения концерту 22. січня, на якім численна американська публика була горячо захоплена українськими піснями та танками, та вистава українських страв, 28. січня 1932., про яку найкраще говорить уміщений лист редакторки "Newark Evening News," Mrs. Norma Bingham.

Вистава ся відбулась в Авдиторії найбільшого тутешнього часопису "Newark Evening News", при величезнім здвизі народа. Приготованням вистави занялися жінки української пресвитерської церкви при допомозі і пораді відомої громадянки, пані Скубової з Ню Йорку.

На двох столах з українським накриттям можна було бачити страви, які споживають в кождій українській родині в часі Різдвяних і Великодних Свят. Були там: борщ, пироги, голубці, капуста, ковбаса, бабка, сирник і гарно цвітами прибраний весільний коровай.

Страви малось лише показати й описати, але численна публика не могла вдержатись від спокуси, щоб не покушати сього принадного варива і печива, з тим результатом, що наші господині були раді, що з цілої вистави остались тільки столи та обруси.

При сій нагоді пані Норма Бінґгам сказала горячу промову про Українців, вказуючи на їх положення, походження, чисельність, культурність та заслуги перед світом. "They are wonderful people", з унесенням висловилась бесідниця, згадуючи і пригадуючи слухачам, що сі Українці були спасителями Европи і християнства перед азійською навалою на протягу 1000 років своєї історії.

Після промови сфотоґрафовано українських учасників вистави, з окрема панну О. Ґуру в українськім костюмі, яку поміщено в Newark Evening News, символізуючи сим красу України.

Поміщуемо лист пані Норми Бінґем, який звучить:

NEWARK EVENING NEWS,
215-221 Market Street,
Newark, New Jersey.

Jan. 30, 1932.

The Women
of
The Ukrainian Presby. Church,
Newark, N. J.

Dear Friends:

When you co-operated so beautifully with the "News" in an effort to make the International Exhibit a success, you did me a personal favor, for which I sincerely thank you.

Your entire exhibit was so fine that I was overwhelmed with its beauty.

Generosity should be inscribed upon your banner, you exemplify it so beautifully.

Mrs. Teale — Editor of the Home Page — has asked me to say a special word of thanks for her.

She was so happy to have you with us.

May success attend your onward way and love and appreciation be your rewards.

Sincerely your friend,
Norma Bingham.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

Дня 2 лютого ц. р. помер по короткій недузі Іван Семусь, літ 14, молодий член Діточого Департаменту Тов. Укр. Січ, від. 170 У. Н. Союза. Похорон відбудеться в пятницю рано, 5. лютого, з дому жалоби на 481 Тонел евеню, Джерзи Сіти, Н. Дж.

Цим звертається увагу тих родичів, котрі ще не записали своїх дітей до У. Н. Союза, щоб у найскоршім часі це зробили, бо наш Батько Союз у найприкрішім часі стае такій родині підпорою.

А покійному Іванови Семусеви нехай буде земля пером!

Т. Наконечний, секр.

Дня 26. січня 1932 помер Михайло Олійник, член Сестрицтва „Любов", від. 177 У. Н. Союза в Провіденс, Р. Ай., Похорон відбувся дня 29-го січня 1932 року в домі жалоби, а відтак наступив похід звичаєм краєвим до укр. прав. церкви. Чужинці заінтересувались сумним походом, бо многі прилучились до нього, щоби побачити похоронні звичаї Українців.

Покійний походив з села Заставля, повіт Тернопіль, Галичина. Вступив до У. Н. Союза 22. людого 1922 р., а прожив 48 літ. За увесь час свого членства був завше взірцевий, сповняв свої обовязки, ніколи не спізнювався з плаченням розмету до У. Н. Союза і тішився у відділі загальною пошаною, бо всі члени взяли участь у похороні. Покійний був сильної і здорової будови, однак смерть сильніша, бо хорував 7 днів і помер на запалення легенів. Оставив жінку Теклю, рівнож членицю У. Н. Союза, і двоє дітей: Йосифа і Марію. Свящ. о. Й. Желіхівський виголосив дві прощальні промови, в яких підніс також те, що Покійний був членом У. Н. Союза, та взивав всіх Українців і Українок вступати в члени Союза і вписувати до нього своїх дітей.

Земля хай буде Покійному Пером!

Стефан Рекрут, секр.

ПОДЯКА.

Я нижче підписаний член У. Н. Союза, від. 318, складаю щиру подяку Головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50. Моя жінка Паранька знаходиться в шпитали від довшого часу по нинішній день. Згадана запомога в теперішню скруту є великою помічю, котрої то помочі нізвідки взяти в такі тяжкі часи, але коли хто думав і заобезпечив себе попередно в У. Н. Союзі, то колись-неколись в лихій годині ще за життя Батько Союз стае до помочі, а й по смерти. Ще остається для дітей посмертне. Отож наш український нарід, що живе тут у Злучених Державах Америки, повинен ввесь належати до У. Н. Союза а особливо діти, щоби були всі членами і на будуче, як ми минемося, щоби заволоділи Батьком Союзом.

Валентин Дворняк,
член від. 318 У. Н. С.,
Нортгемптон, Па.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

IVAN MAZEPPA.

After the signing of the Treaty of Andrusiv (1667) by Tsar Alexis of Russia and Poland whereby Ukraine was partitioned, conditions in Ukraine grew worse than before. As mentioned in the preceding article, that section nearest to Poland under the leadership of Hetman Peter Doroshenko revolted, but with no success. The left side of Ukraine fell to Russia and henceforth was regarded by Russia as "the province of Little Russia." Tsar Alexis inaugurated a series of "reforms" in an attempt to unify Russia, and these "reforms" placed additional burdens upon the Ukrainians. He caused many of the Cossacks to be enrolled in his troops and those who refused were sent to work in digging canals in the marshes near St. Petersburg (now Leningrad) where more than 20,000 of them died from the extreme cold climate, pestilence, and inhuman hard work.

It is true that the Cossacks still retained their organizations but they and their leaders were under the suzerainty of the Tsar. He had no mind to destroy their organizations entirely because he new that they would furnish invaluable aid in the event of any war. Still, where any Cossack "polk" openly and flagrantly flouted his authority he did not hesitate to put down the rebellion with the most frightful measures. In one instance when the Don Cossacks refused to return to the Tsar a number of fugitives from his reforms, he dispatched a certain Prince Dolgorouky with a large army to curb the "turbulent provinces of the Don." The Prince hanged all of the principal mutineers. Of their followers one in every ten was also hanged, and all of those who were hanged were placed upon the Dnieper River, so that along the whole course of the river they might serve as an example.

At about this time appeared Ivan Mazeppa. As Cresson describes him — "to have held for an instant the balance of power in the momentous struggle which fixed the supremacy of Russia among the "Powers of the North"; to lose by narrowest chance a great place in history; to be remembered only as the hero of a romantic poem; (Byron's Mazeppa), the central figure of a popular opera (Tchaikovsky's "Mazeppa"), — such has been the strange fate of the Cossack Hetman Mazeppa!"

He was born in about 1630 of Ukrainian nobility — one of his ancestors having been awarded a title and lands by the Polish king Sigismund I in 1544 in reward for valuable assistance and bravery in time of war. Because of his social qualifications and education Ivan Mazeppa served as a special courier to the Polish king Jan Casimir. Subsequently, about 1663, because of some trouble that he had with a powerful Polish noble and also because of his father's sudden death, Ivan left the king's service and returned to his manors. Shortly afterwards, in 1669, we hear of Mazeppa being with Hetman Peter Doroshenko. His ability to forge ahead soon showed itself, as in 1687 he was elected Hetman of all the Cossacks in Ukraine.

Upon assuming the leadership of all the Cossacks of Ukraine, Mazeppa quickly showed Peter I of Russia (otherwise known as Peter the Great) his caliber as a warrior. During the war between Peter I and Turkey (1695) where Mazeppa aided Russia, he established for himself a reputation of a brilliant and successful military leader. It is during this war and more particularly during the siege of Azov that Peter first learned from personal observation to appreciate the qualities and military capabilities of his new Cossack subjects. In fact his ultimate victory was only due to the aid given him by the Cossacks.

Although a brilliant leader of the Cossacks, Mazeppa was not very popular among the Ukrainian people. First, because he was born of a noble blood and served the Polish king; secondly, because even as Hetman he seemed to lean to the side of the Russian nobles by helping them to increase their hold upon Ukraine. However, Mazeppa was no enemy of Ukraine but on the contrary cared very much for her. During his life he instituted many building projects over all of Ukraine. The famous Academy of Kiev, as well as the "Pecherska Lavra," and other institutions became the objects of his beneficense and they regarded him as their protector. Although he carried out many of Russia's dictatums as to policy, he resented Russia's treatment of Ukraine; but since no opportunity presented itself he could not cast off the fetters.

Opportunity soon presented itself in the form of war between King Charles of Sweden and Peter of Russia. The former at the age of eighteen inherited the throne and a splendid army. Poland and Russia seeing a king so young on the throne of Sweden decided to annex some of Sweden. To their and the world's amazement Charles completely shattered the armies of both countries, especially that of Russia at Narva. During the long struggle that followed between the three countries briliant success almost invariably attended the armies of Charles XII, and he became recognized as the military genius of his age.

After about nine years of warfare King Charles conceived the plan of attacking Russia by way of Ukraine. He negotiated with Mazeppa for aid, who assured him that the moment Charles steps into Ukraine all of Ukraine will rise and help him. Thereupon Charles, counting on Mazeppa's aid, invaded Russia. He was doomed for disappointment, however. Instead of the huge army of Ukrainians as Mazeppa had promised, only two regiments, together with the Zaporogian Cossacks, set out to meet Chardes. The vast majority of the Cossacks together with the Ukrainian civilian population did not put much faith in Mazeppa and for that reason did not join him in the rebellion against Russia. Deprived of the promised help, Charles' wornout armies were decisively defeated by Peter, and Charles, together with Mazeppa, barely escaped into Turkey.

By this turn of fate Ukraine missed a splendid opportunity to become one of the leading nations of Urope, for it is not doubted that if Charles had the Ukrainian help he would have had defeated Russia, and as result thereof Ukraine would have become a free and powerful nation. Once again through dissension Ukraine lost a wonderful opportunity for freedom.

Mazeppa spent the rest of his days in Turkey under the Sultan's protection while Charles, through a series of extraordinary adventures, regained his throne. Mazeppa died at the age of eighty, unaware of the great disaster which overcame his great enemy the Tsar at the battle of the Pruth.

(Next installment — "The Russification of Ukraine").

Майорко Лінкс мае відсидіти в арешті три роки. Управитель арешту каже йому:

— Щоби вам не було скучно, можете тут працювати: робити торбинки з паперу, виплітати кошики, робити тектурові касетки, малювати на склі... Що виберете собі?

Майорко надумується хвилинку, а вкінці каже:

— Пане директор, чи не міг би я зайнятися тими артикулами як комівояжер.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(41)

РОЗДІЛ ШЕСТИЙ.

Недуги, спричинені фізичними чинниками.

В цім розділі опишемо кілька таких недуг, що їх спричинюють ріжні зовнішні чинники або впливи на людський організм, як приміром горячо штучне і сонячне, побут в замкненім апараті під водою та електрика.

1. Увяд з горяча. (Heat exhaustion).

Увяд з горяча появляється при діланню високої теплоти або температури чи то штучної чи через сонце. Ця недуга залежить багато від підсоння і більше вона трапляється в горячих краях ніж в уміренім підсонню, де вона звичайно трапляється в осіб дуже тепло одягнених або працюючих в фабриках заліза, сталі і т. п. Особи товсті є більше склонні до увяду ніж худі. Чорна раса видержує теплоту ліпше як біла.

Найбільше вразливими на увяд з горяча є взагалі алькоголіки — себто пияки; також люди хорі на жолудкові недуги; люди затовсті або ті, що носять забогато вовняного плаття на собі, що припинює почення тіла.

Прояви недуги. Увяд з горяча проявляється заворотом голови, млоєнням або млістю та омлінням. Шкіра покривається холодним потом, зініці очей розширюються, а теплота тіла звичайно паде нижче нормальної. Курс такої недуги є короткий. Хорий скоро опамятується, але жалується на сильний біль голови і загальне ослаблення. Тільки в деяких випадках такого увяду недужий попадає в глибокий сон і непритомний гине.

2. Сонячний удар.

Подібно як при увяді з причини горяча, приміром в залізних і сталевих фабриках, діляє сонячна теплота, коли чоловік є виставлений довший час на ділання промінів сонця. Цю недугу називають „сонячним ударом", а трапляється вона найбільше в горячих краях. Час до часу, коли літо буває дуже горяче, стрічається її й по великих містах Америки, але найбільше в Ню Йорку та на побережах Атлянтійського океану. До цеї недуги є наклінні особливо алькоголіки.

Прояви недуги. Сонячний удар зачинається звичайно болем і заворотом голови, млістями, спрагою і загальним ослабленням. Часом недужий відчуває болі в жолудку та ригає, а зір у нього помрачений. Тоді звичайно недужий мліє і тратить притомність. Таке омління є або коротке і тільки переходове або продовжується і перетворюється в глибокий стан несвідомости, що кінчиться смертю. В тім випадку горячка недужого підноситься до 107°, 110°, а навіть до 112° Фаренгайта. Лице палене; шкіра горяча, живчик скорий і сильний; віддих глибокий; зініці розширені; мускули тіла увялі, часом проявляються корчі в мускулах, а часом недужий попадає в судороги або конвульсії.

Перебіг недуги звичайно короткий і може скінчитися або скорим виздоровінням або скорою смертю. В лекших випадках сонячного удару недужий скоро відзискує свідомість, памятає і розуміє все, тільки нарікає на дуже сильний біль голови. В інших випадках, коли недуга була сильніша, чоловік занепадає в повну непритомність. Серце та віддих в той сам час перестають ділати і наступає смерть, звичайно нагло, на протязі від 1 до 36 годин.

Сонячний удар лишає по собі немилі наслідки, а саме: недужий, що пережив його, не зносить зависокого горяча; часом память у нього не дописує, а сасом і ум у нього слабший як у здорового чоловіка. На сонячний удар умирає 30 до 40 на сто недужих. Це залежить багато від скорої помочі в лікуванні.

Лікування увяду із звичайного або механічного горяча, який ми описали вище під 1), вимагає, щоби недужий спокійно лежав. Всяку одежу його, особливо довкола шиї, треба зараз отворити, а як це конечне, то й порозтинати, щоб воздух із зовні мав свобідний доступ до тіла. До голови прикладати лід або дуже холодну воду, а решту тіла обкладати горячими окладами, горячими мішками і т. п. Коли віддих неправильний, то недужому давати нюхати амонію; на біль голови аспірину і т. п.

Лікування від сонячного удару ріжниться від лікування з увяду від звичайного горяча тим, що при сонячнім ударі треба чимскорше обнизити теплоту тіла недужої особи при помочі окладів з леду і дуже зимної води. Треба ділати скоро. Коли недужий попав у конвульсії, то давати йому нюхати хльороформ. Всякі пігулки, як пр. аспірину і т. п. не добре давати, щоб забагато не ослаблювати серця.

Щоб охоронитися від недуг з горяча, треба уникати надмірного вживання алькогольних напоїв, надмірного відживлювання, затяжкого одіння та не виставлятися на ділання високої температури.

3. Недуга водних нурців. (Caisson disease; Divers' paralysis).

Є це недуга, що на неї занепадають люди, працюючі на дні озер, моря, або глибоких рік, в спеціяльних одінях, зроблених для уможливлення побуту чоловіка під водою. Ця недуга появляється звичайно по пів години або по години від хвилі, коли нурець скинув з себе одіння, в якім працював під водою. А повстає вона через бабульки азоту, виділеного з крови чоловіка, що перейшли тканки людського тіла з причини завеликого тиснення воздуха в нурецькім одінню. Отож, коли такий нурець по скиненню свойого одягу виставиться на звичайне тиснення воздуха на дворі, то азот, який з людської крови перенісся був у великій скількости до тканок або клітин тіла, зачинає знову лучитисся з кровю і в тім стані нурець попадає в ту спеціяльну недугу.

Прояви недуги виступають як біль голови, завороти й омління. І це є переходове. Але часом недуга прибирає гостру форму. Недужий відчуває сильні болі, особливо в ногах та в утробі; попадає скоро в параліж, що захоплює ноги і черево, а часом недужий ригає. В найтяжчих випадках недужий відразу тратить память і сейчас гине від удару серця. В лекших випадках хорий приходить до здоровля. Параліж уступає на протязі кількох днів або тільки постепенно, залежно від сили недуги. Люди старші, понад 50 літ віком, а також люди слабовиті на серце не повинні братися до нурецького діла.

Лікування цеї недуги вимагає лікарсько-технічної операції, яка полягає на тім, щоб при помочі відповідної машини управильнити тиснення воздуха на людське тіло і так поволі зрівноважити функції організму.

(Дальше буде).

— Що з тобою? Ти виглядаєш такий перемучений!

— Так, бо я замало сплю. Все, коли моя жінка почує який тарахкіт чи шелест, будить мене, бо боїться, що то можуть бути бандити.

— Таж бандити не роблять тарахкоту.

— Я це їй сказав і тепер вона будить мене раз-у-раз, бо каже, що як не чує ніякого шелесту, то боїться, що певно до нас закрадаються бандити.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

AM.-UKRAINIAN AMATEUR CLUB GAVE PLAY AT CITY HALL.

The American-Ukrainian Amateur Club presented "That's One on Bill," a youthful comedy in three acts, on Saturady night at the city hall. The comedy was a smashing success and it kept the audience in an uproar as scene after scene of humorous incidents were unfolded by the clever young actors. "That's One on Bill" is the second play given this season by the Amateur Club.

The plot of the story is built around Uncle Jimmie, a wealthy young bachelor, and Bill, his nephew. Uncle Jimmie wanted Bill to marry a sweet and quiet girl and he promised to give Bill a part of his fortune as a marriage gift. Uncle Jimmie was also interested in Bill's friend, Battling Bennie Bozo, and he promised Bennie a large sum of money if he (Bennie) remained unmaried. Bill, however, was a faststepping young man, who would have nothing to do with sweet, quiet girls. He fell deeply in love with his sister's friend, Patricia, who was posing as a famous movie actress. From this point on, the comedy was in earnest, with everybody working against Bill, trying to get the high-flying ideas out of his head.

Ned Collins, played by "Mike" Pitroskey, kept the audience on the edges of its seats with his "wisecracks" about food and sleep and with stories about his frog-hunting experiences. Rosie, the Dutch maid, played by Miss Shupa, was a superb piece of work. Miss Shupa's Dutch dialect and her tangling up of words kept the crowd roaring. Frank Leck, as Battling Bennie Bozo, was a real pugilist, who was not afraid of anything, but love. Anna Drostock, as Mrs. Haily; Miss Mariack, as Mab Allen, and Stephen Ritrosky, as Harry Dover, did a fine job of arbitrating and keeping the players from committing rash deeds.

The honors of the evening were carried off by John Karic, as Bill, and John Ritrosky, as Uncle Jimmie. Bill and Uncle Jimmie were at odds all evening over Patricia, but the old fashioned Uncle Jimmie, with his experience in the art of lovemaking, triumphed over the dashing, fact-working and handsome Bill. Lil, played by Miss Karic, and Miss Ritrosky, as Patricia, ably supported Bill and Uncle Jimmie and brought the end of the comedy in a surprising manner.

The audience applauded the actors for about five minutes, a fitting tribute to their successful eforts. The club plans to continue its work and will present another play at the city hall in the near future.

The stage presentation was followed by a dance, with music furnished by Worth Isenhart and his orchestra.

The proceeds of the affair are to be turned over to the Ukrainian Greek-Catholic church, located on South Second street. Father Zoldiok, of this church, was the organizer of the Ukrainian-American Amateur Club, which he directs. He is at present directing a Ukrainian play, which will be given in February. This play will portray the life and the customs of the Ukrainian people in Europe. It will be presented in the Ukrainian language and given by the senior members of the church.

(**Hudson Daily Star,** Monday, February 1, 1932)

—o—

STUDENTS GIVE PLAYS.

Two plays were presented Sunday evening by students of the Ukrainian National School at the Polish-American Hall. The plays were "Basil, the Orphan" and "Taras and the Lambs." Musical selections were offeder by a chorus of 100 voices.

(**Sommerset Messenger-Gazette,** Tuesday, January 26, 1932).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

На Рідний Край.

На весільній забаві в Михайла Василишина молоді відмовилися від збірки для себе. Тоді забрав голос Н. З. і закликав зібраних гостей, щоб вони зложили жетви на народні цілі.

Сам молодий зложив $2 й тим показав примір для других. Жертводавці були такі: М. Василишин $2; по $1: П. Коваль, М. Задерецький, Т. Кальмук, М. Вербенський, Н. Хмара; по 50 цнт.: М. Плебанська, П. Кухарищин, І. Гавриляк, І. Сушко. Разом $9.00.

Гроші вислано через Обеднання до краю.

Микола Задерецький.

—o—

ВИЛИНҐ, В. ВА.

На Рідну Школу.

З нагоди 25-літнього ювилею вінчання в панства Петра і Марії Вітенко зложили чесні гості дар для Рідної Школи в сумі $10.50. Жертвували: по 1 дол.: П. Вітенко, М. Дуткевич, А. Когут, В. Когут; по 50 цнт.: о. О. Ковальський, О. Совяк, І. Рафа, Т. Тихоневич, Й. Солецький, П. Кабала, А. Канюк: по 25 цнт.: Г. Куцло, А. Бліщ, І. Шелева, К. Кордик, К. Чайковська, А. Севна, К. Бліщ, М. Мазур, К. Крошняк, Т. Міналка, А. Барановська й А. Папа.

Гроші вислано до краю через Обеднання.

В імени Рідної Школи панству Вітенкам бажаємо, щоб діждали ще й золоте весілля справляти.

Мих. Дуткевич.

—o—

СЕН ЛУІС, МО.

На Рідну Школу.

На різдвяній забаві у гром. Петра й Теклі Лесів гості не забули й про Рідну Школу. На заклик гром. Івана Добромільського склали дар слідуючі: по 1 дол: А. Ґромоцька, о. П. Корсуновський, М. Добромільський, К. Люпчина, П. Лесів, Ів. Добромільський; по 50 ц.: Л. Буш, Т. Гнатів, В. Кокорудз і Т. Квасна. Разом $8.00, які вислано на Рідну Школу через Обеднання.

Прот. о. П. Корсуновський.

—o—

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

56.

Поодинці й групами вертались Араби, що були післані відшукати Вепера. Кождий приходив з порожніми руками й повідомляв про свою невдачу Ахмета Зека. Нарешті Зек побачив, що вже годі сподіватися, щоб хтось піймав Вепера. Його охопила така лють, що люди вже боялися до нього підступити. Ахмет ходив по свому наметі злий, як голодний вовк. Він не міг помиритися з тою думкою, що Вепер утік, а з ним зникли й дорогоцінности.

—o—

Після того, як Араби зникли, малпи звернулися до тих, що лежали на землі. Белкотячи по свойому, малпи підступили до своїх нещасливих приятелів та до Тарзана. Одна малпа була вбита, а друга й Тарзан лежали на землі поранені. Тарзан поволі почав очунювати перший. Він був приголомшений сдрілами й легко поранений у плече. Рана не була небезпечна для його життя. Затамувавши кров, він скоро зміг підвестися на ноги.

—o—

Тарзан був уражений тим, що зникла „вона", яка так притягнула до себе його увагу дикунської натури. „Деж вона?" — запитав Тарзан. „Тармагані забрали її геть!" — відповіла одна малпа. „Хто ти, що вмієш говорити мовою Манґані?" — запитала його тасама малпа. „Я Тарзан", відповів колишній лорд Грейсток. „Я славний мисливець і владика джунґлів. Коли я закричу свою побіду, то джунґлі тремтять від мого голосу! Тепер я вернувся сюди знову, щоб панувати!"

Інші малпи підступили ближче до Тарзана й почали обнюхувати його. „Так", сказала одна стара малпа, „він Тарзан. Я памятаю його добре. Це гарно, що він вернувся до нас. Тепер ми будемо завжди добре полювати". Тарзан стояв перед малпами готовий кождої хвилини битися. Його мязи напружувалися. Та битися не довелось, бо ніяка малпа не заперечила його права лишитися з ними. Тарзан рішився відшукати Арабів, щоб уратувати „її".

—o—